

Foute president

Het is ironisch dat een van meervoudige moordverdachte en voor cocaine-smokkel veroordeelde politicus mogelijk het recht aan zijn zijde heeft bij zijn streven naar immuniteit. Maar Désiré Delano (Desi) Bouterse, die niet eens heeft geprobeerd zijn betrokkenheid bij de decembermoorden van 1982 te verhuilen, flikt het 'm. Na de winst van zijn Mega Combinatie bij de parlementsverkiezingen van vorige maand en de totstandkoming van een regeringscoalitie met de partijen van zijn vroegere vijanden Ronnie Brunswijk en Paul Somohardjo (die beiden eveneens een strafblad hebben) steunt hij op 36 zetels in de Nationale Assemblée - twee meer dan hij nodig heeft om tot president van de republiek Suriname te worden gekozen.

In de jaren negentig liet Bouterse het hoogste ambt van het land nog door zijn partijgenoot Jules Wijdenbosch bekleden. En in 2005 schoof hij Rabin Parmessar als tegenkandidaat van de zittende president Ronald Venetiaan naar voren. Maar nu is Bouterse er kennelijk dermate van overtuigd dat zijn criminele verleden de uitoefening van het presidentschap niet in de weg zal staan dat hij ditmaal zichzelf laat kronen.

Bouterse heeft inderdaad goede redenen om aan te nemen dat hij als staatschef de bewegingsvrijheid zal hebben die het ambt vereist. Het gewoonterecht wil dat staatschouwen en regeringsleiders onschendbaar zijn voor strafvervolg door andere staten. In 2002 heeft het Internationaal Gerechtshof dit beginsel bekrachtigd. En een jaar later, bij het in werking treden van de Wet Internationale Misdriven, heeft de Nederlandse regering zich achter deze lijn geschaard. Hieraan acht demissionair minister van Buitenlandse Zaken Maxime Verhagen zich tot zijn leedwezen gebonden. Bouterse is, zolang hij president is, on-

Of Bouterse zich vrij zal kunnen bewegen, hangt sterk van de VS af

schendbaar. Slechts één machteloos gebaar heeft de Nederlandse regering kunnen maken: ze heeft Bouterse - president of niet - tot persona non grata verklaard.

Binnen het Openbaar Ministerie leeft echter de opvatting dat president Bouterse niet boven de wet zal staan. Het VN-verdrag over verdovende middelen van 1961 verplicht de aangesloten landen mee te werken aan de vervolging van drugshandelaren. En volgens advocaat Gerard Spong zou de verheffing van Bouterse tot president in strijd zijn met artikel 92 van de Surinaamse grondwet, dat bepaalt dat voor het hoogste ambt van het land uitsluitend personen in aanmerking komen die niet in strijd met de grondwet hebben gehandeld.

Of Bouterse zich als staatschef vrij buiten de eigen landsgrenzen kan bewegen, zal in belangrijke mate afhangen van het standpunt dat de Verenigde Staten tegen hem zullen innemen. Als Washington de doelen van de *war on drugs* laat prevaleren boven goede betrekkingen met de landen in de eigen 'achtertuin' zal Bouterse de gevengene zijn van het presidentieel paleis in Paramaribo. Vermoedelijk zullen de Amerikanen echter de gevoeligheden tegenover hem in de regio ontzien.

In elk geval zal de keuze van de Surinaamse kiesgerechtigden leiden tot een verslechtering van de relaties met het vroegere moederland - de verblijfsplaats van 350 duizend landgenoten. Van de 35 jaar die sinds de soevereiniteitsoverdracht zijn verstreken, staan er dertig in het teken van 'het probleem Bouterse'. Te vrezen valt dat in die toestand voorlopig geen einde komt.

REAGEREN?
VOLKSKRANT.NL/COMMENTAAR

Opinie & Debat

Cohen moet over bezuinigingen op de zorg hele verhaal vertellen

Ab Klink
Minister en 4de op CDA-kandidatenlijst.

De PvdA maakt inderdaad andere keuzes dan het CDA of de VVD, maar voor de echt kwetsbaren is dat niet meer dan slechts een doekje voor het bloeden.

Job Cohen blijkt wederom weinig te weten van de CPB-doorrekening van het PvdA-verkiezingsprogramma (Opinie&Debat, 3 juni). De forse PvdA-bezuinigingen worden weggemoffeld en onder een zweem van solidariteit worden bikkelharde en onverantwoorde keuzes gemaakt. Het CDA zou kiezen voor 'Amerikaanse toestanden', maar deze stelling mist iedere onderbouwing, zo zal ook een objectieve lezer van de CPB-doorrekening vaststellen.

Als het gaat over de keuzes van de PvdA ten aanzien van de zorg, dan zegt Cohen het een, maar doet hij het ander. Dus voordat Job Cohen met zijn vingers wijst naar anderen, moet hij eerst maar eens eerlijk vertellen over wat de PvdA zelf voorstelt.

Zo snijdt de PvdA voor 200 miljoen euro meer aan het basispakket dan het CDA. Daardoor worden maagzuurremmers en cholesterolverlagers en aanspraken op paramedische zorg uit het basispakket geschrapt.

De redenering van de PvdA is dat het om lifestyle gerelateerde geneesmiddelen gaat, maar de PvdA vergeet erbij te melden dat in Nederland 50 duizend mensen - soms zonder het te weten - een erfelijk verhoogd cholesterolgehalte hebben. Deze medicijnen zorgen ervoor dat de kans op een hartinfarct aanzienlijk afneemt. Het wrange is dat juist de lage inkomens de dupe worden van deze maatregel, omdat zij deze dure medicijnen eenvoudigweg niet meer kunnen betalen.

Ook het CDA ontkomt er niet aan om keuzen te maken om de zorg toegankelijk en betaalbaar te houden. Onder meer op basis van een advies van de Raad voor de Volksgezondheid kiezen wij ervoor om middelen als de rollator en de mondzorg tussen 18 en 21 jaar te schrappen uit het basispakket. Het gaat om eenvoudige handelingen, die voor een deel zelf beïnvloedbaar zijn. Ook is het te verdedigen het eigen risico beperkt met 20 euro te verhogen.

Laat de PvdA niet doen alsof zij dergelijke keuzes niet maakt. Zo kiest zij ervoor om de hotelkosten van de ligdagen in het ziekenhuis in rekening te brengen. Hetzelfde geldt voor het verwijt dat het CDA de zorg letterlijk 'op de bon gooit door een vouchersysteem te introduceren in de AWBZ'. Opmerkelijk, omdat voormalig PvdA-staatssecretaris Bussemaker in juni 2009 over de toekomst van de AWBZ aangaf 'een vouchersysteem zoals voorgesteld in het advies van het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA' te willen invoeren.

Nog belangrijker is dat het CDA-systeem, zo blijkt ook uit de CPB

doorrekening, beter scoort in patiëntvriendelijkheid en doelmatigheid, omdat patiënten zelf keuzen kunnen maken. De PvdA onderschat dat een toenemende groep ouderen zelf de regie wil houden en niet verstrikt wil raken in bureaucratie.

Cohen kan bovendien niet rekenen als hij stelt dat bij het CDA 'iedereen in de AWBZ onder alle omstandigheden 10 procent zelf mag betalen'. Hij vergeet te melden dat het doelmatige wordt en dat de reguliere eigen bijdrage wordt beperkt. Het CDA-programma vraagt dan ook 400 miljoen minder eigen bijdrage dan de PvdA, wat een gemiddelde besparing van 500 euro per geïndiceerde oplevert. De PvdA is ook op het punt van

marktwerking niet helder. De PvdA kiest er volgens de CPB-doorrekening voor om net als het CDA het risico meer bij verzekeraars te leggen 'om daarmee de marktwerking te bevorderen'. Delen van de ziekenhuiszorg worden vrijgegeven. De verschillen tussen CDA en PvdA zijn minimaal. Nog wranger wordt het verwijt aan anderen van minder dagbesteding en begeleiding.

Cohen heeft onmiskenbaar een punt als hij in *de Volkskrant* stelt dat veel ouderen en AWBZ-patiënten zonder begeleiding en dagbesteding zullen vereenzamen en 'de kans lopen in een instelling terecht te komen'. Het gaat hier inderdaad om de meest kwetsbaren die op onze hulp en toewijding moeten kunnen rekenen, maar de PvdA vergeet te vermelden dat zij net als de VVD een forse bezuiniging op deze post inboekt.

In het programma *Netwerk* stelde Cohen, verwijzend naar zijn eigen ervaring als burgemeester van Amsterdam, dat gemeenten dit veel goedkoper kunnen. Geen Amerikaanse, maar Amsterdamse toestanden zullen we zeggen. Gegeven het feit dat het voornamelijk om loonkosten van verplegenden gaat, kan deze bezuiniging niet anders worden ingevuld dan door het schrappen van dagbesteding voor grote groepen. Of zou de PvdA toch het salaris van verplegenden willen verlagen?

De PvdA maakt inderdaad andere keuzes dan het CDA. Waar de VVD doorschiet in bezuinigen, kiest de PvdA voor pakketverkleining en nivellering. Door de premie inkomens afhankelijk te maken en een forse nivellering toe te passen, waarvan de middeninkomens de dupe zullen worden, zullen lagere inkomens er enkele tientjes per jaar op vooruit gaan. Maar voor de echt kwetsbaren, die straks fors moeten betalen voor essentiële medicijnen en dagbesteding, is dit uiteraard slechts een doekje voor het bloeden.

Omdat de zorg niet dichter bij mensen wordt gebracht en doelmatigheid onvoldoende wordt bevorderd, wordt de PvdA gedwongen het pakket uit te dunnen. Het CDA kiest ervoor de voorzieningen voor echt kwetsbaren in stand te houden, de patiënt centraal te stellen en niet over te gaan tot een bureaucratische rondpompactie, waarvan heel hardwerkend Nederland de dupe zal worden. Het is goed om over keuzen in de zorg te discussiëren, maar Cohen moet het hele verhaal vertellen.

“Het wrange is dat lage inkomens de dupe worden van het schrappen van cholesterolverlagers

doorrekening, beter scoort in patiëntvriendelijkheid en doelmatigheid, omdat patiënten zelf keuzen kunnen maken. De PvdA onderschat dat een toenemende groep ouderen zelf de regie wil houden en niet verstrikt wil raken in bureaucratie.

Cohen kan bovendien niet rekenen als hij stelt dat bij het CDA 'iedereen in de AWBZ onder alle omstandigheden 10 procent zelf mag betalen'. Hij vergeet te melden dat het doelmatige wordt en dat de reguliere eigen bijdrage wordt beperkt. Het CDA-programma vraagt dan ook 400 miljoen minder eigen bijdrage dan de PvdA, wat een gemiddelde besparing van 500 euro per geïndiceerde oplevert. De PvdA is ook op het punt van

Maagzuurremmers uit basispakket?

Ik had tot 1999 zonder dat ik het wist een middenrifbreuk. In dat jaar kreeg ik aanhoudende klachten die mij het gevoel gaven dat ik het aan mijn hart had. Na een inwendig onderzoek kwam het mankement aan het licht. De geconstateerde middenrifbreuk leidde tot refluxklachten ofwel het terugstromen van maagzuur tot in de slokdarm. Dat maagzuur tastte de slokdarm aan en veroorzaakte nog ernstiger problemen. Het voorgeschreven medicijn was een maagzuurremmer. Hiermee was ik niet uit de problemen. Bij een hercontrole in 2003 werd slokdarmkanker geconstateerd. Ik ben door de beste chirurg op de nog enig mogelijke manier geholpen. De slokdarm is verwijderd en vervangen door een buismaag. Ik

reken mij nog steeds tot de bevoorrechte groep overlevenden van deze vaak fatale vorm van kanker.

Als gevolg van de ingewikkelde operatie hebben zich wel complicaties voorgedaan. Het ligt mij zwaar op de tegenwoordige buismaag dat ik mogelijk geconfronteerd ga worden met een groter eigen risico. Ik was na mijn operatie toch al genoodzaakt de duurst mogelijke verzekering af te sluiten omdat ik tot een risicogroep ben gaan behoren. De fiscale aftrekbaarheid daarvan is inmiddels afgeschaft. Ook maak ik, en niet als hobby, gebruik van psychische zorg. Genoeg om me zorgen over te maken. Zeker als ook de zorgtoeslag ter discussie staat. Voor mij een welkome tegemoetkoming in de kosten. Maar het gaat mij vooral om het

verwijderen van maagzuurremmers uit het basispakket. Mijn 'refluxklachten' zijn terug en de resterende slokdarm is opnieuw ontstoken. Dit is bedreigend. Mij zijn opnieuw maagzuurremmers voorgeschreven. Ik mag hopen dat deze brief leidt tot een meer genuanceerde benadering bij de onwetende beleidsmakers. Ik mag hopen dat het middel op geregelde wijze in het verzekeringspakket blijft. De meerkosten van deze maatregel bedragen voor mij 600 euro. Maagzuurremmers hebben zowel een preventieve als curatieve functie en zijn voor chronische patiënten een bittere noodzaak. Beoogde vermindering van het gebruik kan levensbedreigend zijn.

Peter Meijer, Delft

Hervorming openbaar bestuur Aanval op provincie en gemeente

Regio's maken land overzichtelijker

Dinsdag bespreekt de Vereniging van Nederlandse Gemeenten het voorstel om provincies en gemeenten te laten opgaan in 30 regio's. Nederland zou er wel bij varen.

Mickey Huibregtsen, Pieter Winsemius, oprichters De Publieke Zaak

De samenvloeiing van provincies en gemeenten in dertig regio's biedt een aantal voordelen. Door het schrappen van een bestuurslaag kan zeer veel geld worden bespaard. Ook de bestuurlijke drukte - hoofdoorzaak van veel vertraging bij de aanleg van grootschalige infrastructuur - wordt minder: er zijn minder overheidsinstanties die elkaar 'bezig' houden.

Belangrijker echter zijn twee inhoudelijke argumenten. In de eerste plaats zijn provincies te groot en gemeenten te klein voor de belangrijkste taken van de lokale/regionale overheid. De meest geschikte schaal werd al in de jaren tachtig aangegeven: 25 tot 30 regio's, gemiddeld dus met een omvang van 600 duizend inwoners. De cruciale taakvelden zijn: veiligheid, onderwijs, zorg (gezondheid, jeugd, senioren et cetera), arbeidsmarkt, openbaar vervoer en volkshuisvesting.

In de tweede plaats, en ons inziens van doorslaggevend belang, is echter de politieke duidelijkheid en legitimatie. Volksvertegenwoordigers moeten worden gekozen en moeten vervolgens verantwoording afleggen op wezenlijke terreinen. De huidige spaghetti biedt die duidelijke herkenbaarheid niet. Slechts weinig burgers zijn in staat het takenpakket van de provincie te benoemen of kunnen uitleggen hoe de jeugdzorg in elkaar haakt of hoe hun veiligheid wordt geborgd. Wanneer taken op hun 'natuurlijke' plek vallen, wordt het een stuk betekenisvoller om te stemmen op de partij die het best inhoud geeft aan de eigen inzichten.

De sprong naar regio's was inder tijd te groot en de plannen verdwenen in het ronde archief. Deels zijn echter sluipenderweg wel wezenlijke stappen gemaakt in deze richting.

De bestuurlijke toekomst is allang begonnen

Frans Boekema Hoogleraar Economische Geografie Nijmegen

In sommige regio's is de bestuurslaag tussen provincie en gemeente al een feit. Hij levert bezuinigingen en een slagvaardiger bestuur op.

De grote vraagstukken van de toekomst schreeuwen om een adequate bestuurlijke aanpak en een relevant geografisch schaalniveau. Het gaat dan steeds om de onderwerpen en thema's die ook de publieke debatten en de media overheersen; demografische krimp (ver-

voerop staan de veiligheidsregio's: gemeentelijke samenwerkingsverbanden met de burgemeester van een kerngemeente op kop als korpsbeheerder. In het onderwijs maakten we de sprong naar regionale opleidingscentra (ROC's). De gezondheidszorg wordt gedomineerd door streekziekenhuizen. Het openbaar bus- en tramvervoer bestrijkt regio's. Bestuurlijk gezien zijn de huidige regio's echter veelal 'gammele' constructies: te ad hoc, onslachtig en inderdaad geleitimeerd via gemeenteraadsverkiezingen. Tegelijk kwam de rol van de provincies verder onder druk te staan. Wat voor hen overbleef

Gemeente bindt burger en bestuur

Het is begrijpelijk dat de landelijke politiek kiest voor versterking van de bestuurslaag die het dichtst bij de burger staat. Het is tijd dat gemeenten hun positie met kracht oppakken om het vertrouwen tussen kiezers en gekozenen te vergroten. Ik betreur het dat de discussie over de resolutie van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten door diezelfde VNG is teruggebracht tot een debat over de gewenste schaalgrootte van gemeenten, in plaats van een debat over betere regionale samenwerking.

Gemeenten staan voor een dubbele uitdaging. Enerzijds komen meer taken van rijk en provincie naar hen toe. Daarvoor zijn sterke gemeenten nodig. Anderzijds zullen zij die extra taken moeten uitvoeren met minder geld, waardoor ze genoodzaakt zijn om te bezuinigen.

Van gemeenten mag verwacht worden dat zij de relatie tussen kiezer en gekozen verbeteren. Gemeentebesturen staan midden in de samenleving en hebben bij uitstek de taak om de democratie levend te houden. Maar

- in de eerste plaats een bovengemeentelijke identiteit - is te weinig om een politiek middenbestuur te handhaven. Resterende taken, bijvoorbeeld op het terrein van natuurbeheer en ruimtelijke ordening, kunnen worden ondergebracht bij rijk of samenwerkende regio's.

De overgang naar regio's zou ook bestuurlijke noodsprongen kunnen voorkomen zoals het samenwerkingsverband van Groot-Rotterdam en Groot Den Haag, die vooral lijkt ingegeven door de wens de provincie 'overbodig' te maken. Nog onzinniger is de sprong naar een Randstad-provincie vanwege de snellere be-

sluitvorming over hoofdinfrastructuur. De afstand tot de nationale overheid wordt te klein en het verschil met de overige provincies te groot.

De overgang van 12 provincies naar 30 regio's kan in principe snel, zonder grondwetswijziging, door het waar zinvol opdelen van de bestaande provincies. Kleinere provincies zoals Friesland, Drenthe en Zeeland kunnen hun huidige status behouden. Grotere zoals Noord- en Zuid-Holland, Gelderland en Noord-Brabant worden bestuurlijk in regio's opgesplitst waarbij hun culturele identiteit kan worden geborgd in de

form van samenwerkingsverbanden. De bestuurlijke 'winst' wordt dan behaald door de versnelde fusies van gemeenten. Stellig wordt daardoor de afstand tussen politici en burgers vergroot. Dat is - merkwaardigerwijs - een goede zaak. Te lang hebben we geloofd in de exclusieve rol van de politiek om mensen te betrekken bij 'hun' samenleving. Succesvolle burgerinitiatieven en succesvolle lokale partijen lopen echter dwars over traditionele partijpolitieke scheidslijnen. Ze snijden lokale vraagstukken aan: de bouw van een gemeentehuis bijvoorbeeld of de aantasting van een plaatselijk natuurgebied. Steeds gaat het om de fysieke kwaliteit en de veiligheid van een woonomgeving.

In plaats van 'de politiek' de buurt in te sturen, verdient het aanbeveling grotere ruimte te creëren voor burgers om vorm te geven aan hun directe omgeving. Dat kan door het toekennen van ruimere buurtbudgetten of door referenda over de favoriete inrichting van de leefomgeving. Dat kan door het stimuleren van buurtpreventie en door scholen 'in mentaal eigendom' te geven aan hun buurten. 'Schoon, heel en veilig' blijven toetsstenen voor een goede overheid.

Er zijn natuurlijke obstakels op de weg naar de realisatie van deze ingrijpende bestuurlijke verandering. De direct betrokkenen - provinciale en gemeentelijke bestuurders - zullen zich begrijpelijkerwijs verzetten. Maar ook de burgers zelf zullen vaak grote moeite hebben met het opheffen van hun gemeenten. Ook hier zal de 'civil society' de oplossing moeten bieden door het creëren van burgerinitiatieven van 'onderop'. Waar een sterke traditie bestaat kan deze in stand gehouden worden door nieuwe vormen van 'vereniging'.

De voordelen in de vorm van een beter functionerende overheid zijn aanzienlijk. Het woord is aan de leiders: wie zichzelf vertrouwt, durft burgers te vertrouwen. En geen enkele gemeenschap kan functioneren zonder vertrouwen.

sluitvorming over hoofdinfrastructuur. De afstand tot de nationale overheid wordt te klein en het verschil met de overige provincies te groot.

De overgang van 12 provincies naar 30 regio's kan in principe snel, zonder grondwetswijziging, door het waar zinvol opdelen van de bestaande provincies. Kleinere provincies zoals Friesland, Drenthe en Zeeland kunnen hun huidige status behouden. Grotere zoals Noord- en Zuid-Holland, Gelderland en Noord-Brabant worden bestuurlijk in regio's opgesplitst waarbij hun culturele identiteit kan worden geborgd in de

form van samenwerkingsverbanden. De bestuurlijke 'winst' wordt dan behaald door de versnelde fusies van gemeenten. Stellig wordt daardoor de afstand tussen politici en burgers vergroot. Dat is - merkwaardigerwijs - een goede zaak. Te lang hebben we geloofd in de exclusieve rol van de politiek om mensen te betrekken bij 'hun' samenleving. Succesvolle burgerinitiatieven en succesvolle lokale partijen lopen echter dwars over traditionele partijpolitieke scheidslijnen. Ze snijden lokale vraagstukken aan: de bouw van een gemeentehuis bijvoorbeeld of de aantasting van een plaatselijk natuurgebied. Steeds gaat het om de fysieke kwaliteit en de veiligheid van een woonomgeving.

In plaats van 'de politiek' de buurt in te sturen, verdient het aanbeveling grotere ruimte te creëren voor burgers om vorm te geven aan hun directe omgeving. Dat kan door het toekennen van ruimere buurtbudgetten of door referenda over de favoriete inrichting van de leefomgeving. Dat kan door het stimuleren van buurtpreventie en door scholen 'in mentaal eigendom' te geven aan hun buurten. 'Schoon, heel en veilig' blijven toetsstenen voor een goede overheid.

Er zijn natuurlijke obstakels op de weg naar de realisatie van deze ingrijpende bestuurlijke verandering. De direct betrokkenen - provinciale en gemeentelijke bestuurders - zullen zich begrijpelijkerwijs verzetten. Maar ook de burgers zelf zullen vaak grote moeite hebben met het opheffen van hun gemeenten. Ook hier zal de 'civil society' de oplossing moeten bieden door het creëren van burgerinitiatieven van 'onderop'. Waar een sterke traditie bestaat kan deze in stand gehouden worden door nieuwe vormen van 'vereniging'.

De voordelen in de vorm van een beter functionerende overheid zijn aanzienlijk. Het woord is aan de leiders: wie zichzelf vertrouwt, durft burgers te vertrouwen. En geen enkele gemeenschap kan functioneren zonder vertrouwen.

Th.L.N. Weterings, burgemeester gemeente Haarlemmermeer.

Opinie & Debat publiceert opiniërende artikelen (max. 800 woorden, incl. pasfoto en telefoonnummer). De redactie behoudt zich het recht voor de bijdragen te plaatsen in andere (elektronische) uitgaven. De rubriek *Geachte Redactie* is bedoeld voor korte reacties op de inhoud van de krant (max. 250 woorden). De redactie behoudt zich het recht voor artikelen en brieven te redigeren en in te korten.

020 - 562 9222
OPINIE@VOLKSKRANT.NL,
BRIEVEN@VOLKSKRANT.NL
Ombudsman
Thom Meets
020 - 562 26 15
OMBUDSMAN@VOLKSKRANT.NL

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
Lidy Nicolasen (chef), Margot Knibbe (secretariaat), Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie-Louise Schipper (Geachte redactie), Sander van Walsum

Redactie Opinie & debat
VK.NL/OPINIE
L